

Sygn. akt I A Ca 1454/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Bogdan Wysocki

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.),

SA Małgorzata Gulczyńska

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) SA z siedzibą w G.

przeciwko J. J. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 października 2014 r.

sygn. akt I C 2370/14

1. oddala apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Gulczyńska Bogdan Wysocki Jan Futro

I A Ca 1454/14

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) SA z siedzibą w G. w pozwie wniesionym w dniu 25 kwietnia 2014 r. skierowanym przeciwko J. J. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 414 596,48 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, wynoszącymi 16,00 % w skali roku w stosunku rocznym, od dnia 28 marca 2014 r. do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego, jako dłużnika rzeczowego z tytułu ustanowionej na rzecz powoda hipoteki umownej zwykłej w kwocie 439 000 zł i hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 245 800 zł na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgę wieczystą nr (...). Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że na dochodzoną pozwem kwotę składają się: kapitał w kwocie 394 648,62 zł, odsetki umowne od 25 października 2013 r. do 16 stycznia 2014 r. w kwocie 7 485,17 zł i odsetki od zadłużenia przeterminowanego od 2 grudnia 2013 r. do 27 marca 2014 r. w kwocie 12 462,69 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 28 800 zł. W szczególności zakwestionował wskazaną wysokość roszczeń objętych pozwem, fakt wypłacenia dłużnikowi osobistemu kwoty przyznanego kredytu, ważność ustanowienia hipoteki i skuteczność wypowiedzenia umowy kredytu.

Wyrokiem z dnia 22 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

W dniu 13 lutego 2009 r. pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w K. oraz J. J. (2), jako kredytobiorcą, została zawarta umowa kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...).

Na podstawie tej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 439 000 zł na okres od dnia 13 lutego 2009 r. do dnia 25 stycznia 2029 r.

Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy, wypłata kredytu miała nastąpić na podstawie wniosku kredytobiorcy o wypłatę, złożonego najpóźniej dzień przed planowaną wypłatą. Strony umowy ustaliły, że jej wypowiedzenie przez bank może nastąpić w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielania kredytu nie zostały dotrzymane albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej (§ 14). Jednocześnie zastrzeżono, że wysłanie do kredytobiorcy oświadczenia o wypowiedzeniu umowy bądź zawiadomienia o istnieniu zadłużenia przeterminowanego będącego wezwaniem do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy nastąpi listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru (§ 15).

W § 12 ust. 1 umowy wskazano, że należność z tytułu zaciągniętego zobowiązania niespłacona w terminie określonym w umowie lub w terminie wyznaczonym przez bank albo spłacona w niepełnej wysokości uznawana jest przez bank za zadłużenie przeterminowane. Wysokość oprocentowania zadłużenia przeterminowanego strony umowy ustaliły, jako czterokrotność stopy lombardowej NBP (§ 12 ust. 7).

W § 8 umowy, jako zabezpieczenie kredytu, wskazana została m.in.: wpisana na pierwszym miejscu hipoteka zwykła w wysokości 439 000 zł z tytułu udzielonego kredytu i hipoteka kaucyjna do wysokości 245 800 zł z tytułu odsetek umownych i kosztów udzielonego kredytu, ustanowione na rzecz banku na nieruchomości położonej w Ś., przy ulicy (...).

Hipoteki zgodnie z powołaną umową zostały wpisane do księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej.

Umową z dnia 21 sierpnia 2013 r. I. J. i J. J. (2) darowali pozwanemu J. J. (1) przysługujące im udziały w prawie własności nieruchomości opisanej powyżej.

W piśmie z dnia 6 grudnia 2013 r., doręczonym pozwanemu J. J. (1) w dniu 16 grudnia 2013 r., zostało zawarte oświadczenie, że powód wypowiada w stosunku do niego, jako dłużnika rzeczowego, umowę powyższego kredytu na podstawie art. 75 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz wzywa do zapłaty w terminie 30 dni łącznej kwoty 398 415,36 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę roszczenia powoda stanowił przepis art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.). Nie było jednak podstaw do uwzględnienia powództwa, albowiem powód nie wykazał wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanego. Wprawdzie przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że pozwany jest dłużnikiem rzeczowym powodowego banku, jednakże powód nie wykazał istnienia wymagalnej wierzytelności, której zabezpieczenie

stanowiły ustanowione na nieruchomości pozwanego hipoteki. W szczególności wysokości zadłużenia nie potwierdzał złożony przez powoda wyciąg z ksiąg rachunkowych banku. Żaden z pozostałych dowodów nie potwierdzał też, by dług J. J. (2) wobec powodowego banku stał się wymagalny. Powód nie przedstawił żadnego dokumentu, który potwierdzałby, że nastąpiło wypowiedzenie umowy kredytowej w stosunku do dłużnika głównego.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 461).

Od wyroku tego apelację wniósł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. obrazę przepisów procesowych poprzez niezastosowanie art. 140 k.p.c. w zw. z art. 133 § 3 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 poprzez błędne doręczenia oraz niedoręczenie stronie powodowej odpowiedzi na pozew i pozbawienie tym samym strony powodowej możliwości obrony swoich praw;
2. naruszenie prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie art. 78 § 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotekach poprzez przyjęcie, iż wierzyciel hipoteczny ma obowiązek doręczenia właścicielowi nieruchomości niebędącemu dłużnikiem osobistym wypowiedzeń dokonanych w stosunku do dłużników osobistych celem wykazania wymagalności roszczenia.

W konsekwencji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wniósł również o przeprowadzenie dowodów z dokumentów, tj. pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Środzie Wielkopolskiej B. G. z dnia 28 sierpnia 2014 w sprawie o sygn. KM 1110/14 - wezwanie do zapłaty należności, wskazującego na wymagalność roszczenia w stosunku do dłużnika osobistego oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 15 maja 2014 r., sygn. I Co 691/14 o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu o numerze (...) wystawionemu przez Bank (...) S.A. w G. przeciwko J. J. (2).

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 14 400 zł.

Na rozprawie apelacyjnej zakwestionował, by dokumenty dołączone do apelacji dotyczyły kredytu, za który odpowiada rzeczowo, wskazując, że dłużnik J. J. (3) zaciągał u powoda, co najmniej dwa kredyty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zakres kognicji sądu drugiej instancji wyznacza treść art. 378 § 1 k.p.c., który stanowi, iż sąd ten rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Jak przyjął Sąd Najwyższy orzekający w składzie 7 sędziów w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. (OSNC 2008/6/55).

W sprawie niniejszej zarzuty naruszenia prawa procesowego, a mianowicie przepisów o doręczeniach, skutkującego nieważnością postępowania są bezzasadne. Jak wynika z akt sprawy, odpowiedź na pozew została powodowi doręczona prawidłowo, tj. jego pełnomocnikowi na adres do korespondencji podany w pozwie: „Zespół Windykacji (...) ul. (...), (...)-(...) W.”. Odbiór przesyłki zawierającej odpis odpowiedzi na pozew w dniu 26 września 2014

r. potwierdziła osoba upoważniona do odbioru korespondencji (zwrotne potwierdzenie odbioru k. 735 akt). Argumentacja apelującego, że nie dotarł do niego odpis odpowiedzi na pozew nie ma znaczenia. Okoliczność, że system organizacji pracy i obiegu korespondencji w powoda uniemożliwił jego pełnomocnikowi zapoznanie się z odpowiedzią na pozew nie ma żadnego wpływu na prawidłowość i skuteczność dokonanego doręczenia. Pełnomocnik powoda nie uprawdopodobnił też nawet swoich twierdzeń, że przesyłka zawierająca odpowiedź na pozew nie została mu przekazana. Nie załączył chociażby stosownego oświadczenia osoby odbierającej korespondencję.

Bezzasadne są również zarzuty, że wskutek wadliwego doręczenia odpisu odpowiedzi na pozew, powód nie miał możliwości ustosunkowania się do zarzutów pozwanego i nie miał możliwości załączenia do akt sprawy dowodów w postaci szczegółowego wyliczenia roszczenia (w związku z zarzutem dotyczącym jego wysokości) i nie miał sposobności przesłania wypowiedzenia doręczonego dłużnikowi osobistemu, czy też przedstawienia bankowego tytułu egzekucyjnego opatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi osobistemu, co udowodniałoby istnienie wymagalnego roszczenia oraz jego wysokość. Przede wszystkim, jak już wyżej wskazano, nie ma podstaw do uznania, że doręczenie powodowi odpowiedzi na pozew pozwanego było wadliwe. Ponadto, zasadnie zarzucił pozwany w odpowiedzi na apelację, że dowody potwierdzające wysokość roszczenia powoda i wymagalność wierzytelności wobec dłużnika osobistego powód powinien przedłożyć wytaczając powództwo.

Z powyższych przyczyn nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek o przeprowadzenie w postępowaniu apelacyjnym dowodów ze wskazanych dokumentów. Faktycznie wytaczając powództwo powód nie mógł przedłożyć wnioskowanych pism, albowiem postanowienie Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 15 maja 2014 r., sygn. I Co 691/14 o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu o numerze (...) wystawionemu przez Bank (...) S.A. w G. przeciwko J. J. (2) zostało wydane po wniesieniu pozwu pismo Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Środzie Wielkopolskiej B. G. z dnia 28 sierpnia 2014 r. zostało sporządzone już po wytoczeniu powództwa. Jednakże dokumenty te zostały sporządzone przed zapadnięciem orzeczenia kończącego postępowanie w I instancji. Nie można, więc przyjąć, że powód nie mógł powołać tych dowodów w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Nie można też przyjąć, by potrzeba ich powołania wynikała dopiero na etapie postępowania apelacyjnego (art. 381 k.p.c.). Powód powołał powyższe dowody w celu wykazania wysokości i wymagalności swojego roszczenia, a zatem okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, które powinien wykazać już w postępowaniu przed Sądem I instancji.

Nawet jednak gdyby uwzględnić wniosek o dopuszczenie powyższych dowodów w postępowaniu apelacyjnym, to z przedłożonych dokumentów nie wynika, by bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko J. J. (2), któremu Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp. nadał klauzulę wykonalności postanowieniem z 15 maja 2014 r. został wystawiony w związku z niewykonaniem przez dłużnika osobistego powoda umowy kredytowej z dnia 13 lutego 2009 r. nr (...) - (...).

Apelujący zarzucając, że wskutek nieotrzymania odpowiedzi na pozew nie mógł przedłożyć stosownych dokumentów potwierdzających wysokość i wymagalność roszczenia, w szczególności bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przeciwko J. J. (2), nie dołączył tego tytułu również do apelacji.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia art. 78 § 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Prawidłowe jest stanowisko Sądu Okręgowego, że odpowiedzialność dłużnika rzeczowego warunkowana jest odpowiedzialnością dłużnika osobistego banku. Zatem umowa kredytu winna być najpierw wypowiedziana dłużnikowi osobistemu banku.

Zgodzić się trzeba z twierdzeniem, że art. 3 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece ustanawia domniemanie, że prawo ujawnione w księdze wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym, zatem zachodzi domniemanie, iż powodowi przysługuje wierzytelność zabezpieczona hipotekami ustanowionymi na nieruchomości stanowiącej własność pozwanego. Hipoteka nie może bowiem istnieć bez wierzytelności, którą zabezpieczenia. Zatem to pozwany, co do zasady obciąża ciężar wykazania, że wierzytelność zabezpieczona hipotekami nie istnieje.

Powyższe nie zwalniało jednak powoda od wykazania wysokości a w szczególności wymagalności roszczenia dochodzonego pozwem.

Ubocznie, więc tylko wskazać można, że nadal też nie wykazano, by osoby wypowiadające umowę kredytu w piśmie skierowanym do pozwanego (k. 5) były uprawnione do działania w imieniu powoda.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku orzekając o kosztach postępowania zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461). Na koszty te składają się koszty zastępstwa procesowego strony wygrywającej apelację. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, niezbędny nakład pracy pełnomocnika pozwanego w postępowaniu apelacyjnym i jego wkład pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia nie uzasadniał zasądzenia na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwoty przekraczającej stawkę minimalną określoną powyższymi przepisami.

Małgorzata Gulczyńska Bogdan Wysocki Jan Futro